יום ו' כ"ו מר חשון תשפ"ז
כניסת שבת: 16:30
יציאת שבת: 17:20
רבינו תם: 17:56
הזמנים לפי אופק באר שבע
שבת מברכין
ימים שלישי רביעי
ראש חודש כסלו

ספרים תורה אור הנר אור הנשמה

פרשת חיי שרה

בס"ד

אור הנר

ערכתי וחיברתי בס"ד: נריה אטון

"שלושה שאלו שלא כהוגן..."

במסכת תענית מלמדים אותנו חכמינו כי אליעזר, שאול ויפתח ביקשו בקשה לא הוגנת, בקשה בלשון מסוכנת, שעלולה הייתה להביא לתוצאות הרסניות. אולם בעוד אליעזר ושאול נענו כהוגן וזכו למענה מבורך, יפתח נענה שלא כהוגן ובקשתו הובילה לטרגדיה נוראה.

כדי להבין את פשר הדבר, נצטרך לצלול לדרמה של המאורעות. אליעזר עבד אברהם נשלח למשימה מורטת עצבים - למצוא בתוך עולם עובד אלילים אישה זרה ליצחק, שתהא בעלת חסד קיצוני וראויה לבנות את האומה. עוד בטרם הגיע אל באר המים ועוד לפני שפגש בנשים, אליעזר פנה אל ה' בתפילה ייחודית, ותיכנן מראש סימן נועז שמטרתו לקרוא כליות ולב: הנערה שאבקש ממנה ללגום מים, והיא תביט בי, תזהה את עשרת הגמלים הצמאים שלי ותציע מעצמה להשקותם - היא המיועדת. חז"ל מדגישים שזהו הימור גדול, הרי הייתה עלולה לעלות מן הבאר אישה רעה או בעלת מום קשה, והוא היה כבול לסימנו. אך עוד לפני שסיים להתפלל, השמים נפתחו ורבקה הצדקת יצאה, ובמתח של שניות רצה הלוך ושוב, שאבה מאות ליטרים של מים והפכה את הסיכון למענה שמסעיר את הלב.

שנים רבות לאחר מכן, הדרמה מגיעה לשיאה בעמק האלה. שאול המלך וכל מחנה ישראל עומדים קפואים מאימה. מידי יום, במשך ארבעים יום רצופים, פוסע מתוך מחנה פלישתים גוליית - ענק בגובה שש אמות וזרת, חמוש בשריון קשקשים ומגן נחושת. הוא שואג, מחרף ומגדף את מערכות אלוקים חיים, ומציב אתגר שפירושו מוות בטוח לכל מי שיעז להתקרב. הצבא מבועת, הלוחמים נסים מפניו, ושאול מבין שחורבן הממלכה קרוב מאי פעם. מתוך הלחץ הנורא וחוסר הסיכוי בדרך הטבע, שאול לוקח סיכון אדיר ומכריז על פרס קיצוני: האיש שיהרוג אותו - יקבל את בת המלך לאישה. חז"ל תמהים, הרי יכול היה לנצח אדם נאלח, נוכרי או עבד פשוט שיטמא את זרע המלוכה. אך ה' הפך את הסיכון לנס, ושלח נער רועה צאן קטן, ללא שריון, שחמוש באמונה בלבד - הלוא הוא דוד המלך.

לעומתם, הניצחון הגדול של יפתח הגלעדי הופך למלכודת מוות. יפתח, לוחם קשוח שגורש בבושת פנים מבית אביו וחי כראש חבורת אנשים ריקים, נקרא ברגע האמת להוביל את צבא ישראל במלחמה אכזרית נגד בני עמון. המערכה סוערת, הלחץ להוכיח את עצמו מול העם שדחה אותו חונק את גרונו, ורגע לפני ההסתערות, מתוך פחד עמוק מכישלון, יפתח מנסה "לסגור עסקה" עם השמים ונודר נדר מצמרר: אם ה' יתן את בני עמון בידו, מי שיצא ראשון מדלתי ביתו לקראתי כשאחזור כמנצח - יעלה כקורבן עולה. חז"ל מזדעזעים מהעיוורון של הניסוח, הרי חיה טמאה כמו כלב או חמור יכלו לפרוץ מהדלת. אך יפתח יוצא לקרב, מוחץ את בני עמון וחוזר לביתו כשחצוצרות הניצחון מריעות. המתח מגיע לשיאו כשהוא מתקרב לפתח הבית, הדלת נפתחת, ובמקום נס - השמים מותירים אותו עם מציאות אכזרית: הראשונה שיוצאת לקראתו בריקוד, בתופים ובמחולות כדי לחגוג את תהילתו, היא בתו יחידתו, וזעקת השבר שלו "אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי" מהדהדת עד היום.

הביאור להבדל עצום זה טמון ברובד הפנימי

של הנפש, במידת האינטרס האישי וביכולת להשליך את יהבנו על בורא עולם. אצל אליעזר לא היה שמץ של נגיעה אישית, הוא ניטרל את רצונו להשיא את בתו שלו ליצחק, ופעל מתוך אמונה וביטול עצמי מוחלט. שאול המלך עמד מול שוקת שבורה, ומתוך ייאוש גמור מכוחו שלו השליך את המערכה על ה' שיזמין לו את המושיע הראוי. הוא ידע כי אדם שהקדוש ברוך הוא ייתן בליבו את העוז להתייצב מול גוליית, ודאי יהיה צדיק גמור הראוי להיכנס למלכות אולם יפתח הגלעדי הגיע למערכה מתוך אינטרס אישי מובהק של ניצחון, כבוד והאדרת שמו. הוא לא השליך את יהבו על ה' מתוך התבטלות, אלא ראה את עצמו כעיקר ואילו הנדר היה עבורו רק כלי צדדי להבטחת ההצלחה. דבר זה מדויק להפליא בלשונו של יפתח שאמר: "והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי לקראתי" - הוספה המעידה על גאוותו הרבה. הוא כבר דמיין את מסע הניצחון שבו כולם יוצאים להקביל את פניו, ובטוח היה שבכוחו שלו הוא יכול לטפל בצרות ובייסורים והוא לא השליך על ה' יהבו. כשאדם מתפלל מתוך אגו ואינטרס, המציאות מגיבה במידת הדין, המילה "לקראתי" הפכה לו למכשול והיוצאת הייתה בתו יחידתו.

המסר העולה מכאן הוא ברור ונוקב: כשיש לאדם צרות וייסורים, אל לו להישען על עוצמתו אלא עליו להשליך את כל יהבו על ה'. כאשר אדם משליך את דאגותיו וצרותיו על ה' באמונה תמימה ומנטרל את האגו, הוא זוכה להנהגה של רחמים ולישועה גדולה כדי להמחיש זאת, מספר החפץ חיים זצ"ל בספרו על הלך עני שצעד בדרך כשהוא נושא על גבו שק ענקי וכבד מלא חפצים. לפתע נעצרה לידו כרכרה מפוארת ובה ישב עשיר רחום לב, אשר ריחם על העני המיוסר והציע לו לעלות ולהצטרף לנסיעה. העני עלה בשמחה, אך כעבור דקות הבחין העשיר כי העני יושב על המושב המרופד אך עדיין מחזיק את השק הכבד על כתפיו. שאל אותו העשיר בפליאה: "מדוע אינך מניח את השק על רצפת הכרכרה? והרי המרכבה נושאת את שניכם ואת כל המשא!". השיב לו העני בתמימות: "אדוני, עשית עימי חסד גדול שהעלית אותי, לא נעים לי להכביד על סוסיך גם את המשא שלי...". צחק העשיר ואמר: "שוטה שבעולם, הרי בין אם השק על כתפיך ובין אם על הרצפה, הסוסים שלי נושאים את כל כובד המשקל!".

זהו בדיוק מצבו של אדם המצוי בצרה ובייסורים, שפונה אל ה' אך ממשיך לסחוב בעצמו את דאגותיו וחרדותיו. הצרות מגיעות כדי ללמדנו להניח את השק כולו על רצפת המרכבה, לדעת שהקדוש ברוך הוא מנהל את הכל ולהרפות מהאגו. נשליך את יהבנו על ה' באמת ובתמים, ונזכה לקיים את פסוקו של דוד המלך: "הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָּ", בברכת שבת שלום ומבורך

דבר תורה לסעודה ראשונה

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל"

מעיר כאן רש"י: "בכל" עולה בגמטריא "בן" (52) ומאחר שהיה לו בן, היה צריך להשיאו אישה.

במסכת בבא בתרא (ט"ז:) אומרים חז"ל: בת הייתה לו לאברהם ו"בכל" שמה.

נשאלת השאלה: מהיכן הסיקו חכמינו ז"ל, שלאברהם אבינו הייתה גם בת - דבר שאינו מוזכר מפורש במקרא? מסבירים זאת חכמי ישראל, על פי מחלוקת התנאים בעניין קיום מצוות פריה ורביה (יבמות ו:):

"בית שמאי אומרים: מי שהוליד שני בנים קיים בכך פריה ורביה. ובית הלל אומרים זכר ונקבה, שנאמר "זכר ונקבה בראם" (בראשית ה, ב,) ובדומה לבריאה, מקיימים מצות פריה ורבייה בהולדת בן ובת.

במחלוקת זו נקבעה ההלכה כבית הלל, וכיון שלפי מסורת חז"ל קיים אברהם אבינו כל מצוות התורה - מן הסתם קיים גם את הראשונה בתרי"ג מצוות...

דבר תורה לסעודה שניה

"ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן... ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו"

האור החיים הקדוש מקשה: הלא במדרש רבה (פרק י, אות ה) אמרו חז"ל כי הצדיקים שמם קודם להם דכתיב (רות ב, א): 'ושמו בועז', 'ושם האיש אלימלך'. אבל הרשעים הם קודמים לשמם דכתיב 'נבל שמו וגו' (שמואל א, כה, כה). אם כן, למה נקט הפסוק 'ושמו לבן' שהוא סדר של צדיקים, ששמם קודם להם בלבן הרשע.

וביאר באור החיים הקדוש כי לבן חשש לרוץ לקראת האיש שחשב שהיה מעשה לא טוב בינו לבין רבקה וכעס מאוד, ורץ לקראתו לפגוע בו, בקנאתו את קנאת אחותו, ובגלל מעשה זה ייחס אותו הכתוב ייחוסין של צדיקים. ואמר 'ושמו לבן' כי מעשה צדיקים עשה בזה. ואין הקב"ה מקפח שכר שום בריה. ישנו מוסר השכל מחריד בדברים הללו, אדם במדרגה של לבן כאשר עושה מעשה טוב יש לשבחו ולייחסו ייחוסים של צדיקים, אין לדון את האדם באופן כללי- ולומר שכיון שהוא רשע כל פעולה שלו היא פעולת רשע, אלא יש לדונו לגופו של ענין.

דבר תורה לסעודה שלישית

"הקרה נא לפני היום"

כל דבר גדול הנעשה בישראל, גורם לשטן לפעול בכל כוחו ולהערים קשיים ומניעות שונות בביצוע המעשה הטוב, וכוחות המקטרגים פועלים לשם כך במלוא המרץ, ולפיכך השליח הנאמן אליעזר עבד אברהם, זקוק היה בשעה גדולה זו לזכויות נשגבות שיעמדו למענו ויסירו את קטרוגי השטן!

מבקש אליעזר בתפילתו: הקרה נא לפני היום, בה"א הידיעה, שמשמעותו על 'היום המיוחד' - הלא הוא היום היחיד, אחת בשנה, "יום הכיפורים" 'ימים יוצרו (כתיב ולא) ולו אחד בהם' (תהילים קלט) - זה יום הכיפורים לישראל (תנא דבי אליהו רבא פ"א).

אליעזר מתחנן ומתפלל אל ה' שיזמין לפניו כוחו וסגולתו של אותו היום, כוונתו לאותו הכוח המבטל ביום זה את שליטת השטן, ואף הופך אותו לטובה, וכמובא בזוהר הקדוש שביום הכיפורים נהפך השטן עצמו לטובה. (פרשת וירא דף קיד:).

(פניני הבן איש חי)

דבר תורה לסעודה רביעית

הלכות ראש חודש

סעודת ראש חודש

מצוה להרבות בסעודת ראש חודש, ואף שמעיקר הדין אין חיוב לאכול בו פת, מכל מקום המוציא הוצאות על סעודת ראש חודש, וסועד את לבו בטוב, הרי זה משובח, ובלבד שיכוין למצוה.

שכח לומר יעלה ויבוא במנחה ונזכר בערבית (של מוצאי ר"ח)

מי ששכח לומר יעלה ויבוא במנחה של ראש חודש, ונזכר אחר שעבר זמן תפלת מנחה, ובלילה כבר אינו ראש חודש, יש אומרים שאינו צריך להתפלל ערבית שתים, כיון שבלאו הכי אינו יכול להזכיר יעלה ויבא בערבית, אחר שכבר אינו ראש חודש. ויש חולקים ואומרים שדינו כאילו לא התפלל מנחה כלל (ולא רק שהחסיר מעין המאורע, אלא כאילו לא התפלל כלל), ולכן צריך להתפלל ערבית שתים.

ולהלכה יש לו להתפלל ערבית שתים, אך קודם שיתפלל תפלת שמונה עשרה השניה, יאמר שאם אינו חייב להתפלל ערבית שתים הרי זו תהיה לנדבה. (ילקוט יוסף ח"א מהדורא תשמ"ה, עמוד רלה).

אי"ה ימים שלישי ורביעי הקרוב יחול ראש חודש כסלו

לזכות שלום בריכל ורי
חנה בת חפסה
אליהו (לולו) דהן
בר פריחה
יניב בת רחל
תנצבה

לזכות שלום בריכל ורי
לאה בת
סוליקה רביבו
ז"ל (הי"ד)
תנצבה

לרפואה שלמה
סולטנה
בת פריחה
שמעון
בן סולטנה

לזיווג הגון
שירה
בת ציפורה
חיים בן זיווה
אביעד בן אסתר

לברכה והצלחה
שיר בת אושרת
בן ציון בן מירב

שו"ת עם הרה"ג
הרב בנימין חותה

הלכות ציצית

שאלה: האם מותר לספרדי לברך על טלית עם קשר תימני.

תשובה: אין לספרדי ללבוש וכן לברך על טלית שעשויה בקשר תימני.

שאלה: מי שמחליף טלית קטן לפני שבת בטלית מכובסת האם יברך על הטלית המכובסת.

תשובה: המחליף טלית קטן שעליו כגון בערב שבת בטלית מכובסת ועדיין יום יש לו לברך אשר קדשנו וכו' על מצות ציצית.

שאלה: מה עדיף יותר למצוה האם ציצית גופיה מהודרת או ציצית רגילה מהודרת ממנה.

תשובה: עדיף ציצית רגילה מאשר ציצית גופיה.

שאלה: ילדים שקורעים את חוטי הציצית ופוסלים אותם מחמת כן האם חובה להחליף להם לציצית כשרה ואם כדאי להחליף להם לציצית אחרת כשרה.

תשובה: בילדים פחות מגיל חינוך שזה פחות מגיל שש מעיקר הדין אין חובה להחליף להם לכשרה אבל אם בקלות אפשר להחליף להם לכשרה ראוי לעשות כן אבל מעל גיל חינוך יש להקפיד בזה.

שאלה: טלית קטן מלוכלך אם נחשב לביזוי.

תשובה: יש להקפיד שלא ילבש טלית קטן מלוכלך, ובפרט שיש להקפיד שלא יגיע למצב שאם היה מגולה לא היה יוצא לבחוץ כך אף שהוא מכוסה ידאג שלא יהיה כך.

דיון משפחתי
עם הרב יצחק זילברשטין

"וְהָיָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה אֹתָהּ הֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק וּבָהּ אֵדַע כִּי־עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי" (בראשית פרק כד פסוק יד)

תשלום ברב-קו עבור הכומר

שאלה:

עליתי לאוטובוס בירושלים, ועלה לציידי כומר. כאשר הכניס את כרטיס הרב-קו כדי לשלם, נודע לו שהכרטיס ריק... כיום, בהרבה מחברות התחבורה הציבורית, אין אפשרות להטעין את הכרטיס באוטובוס, והגוי עמד נבוך ואובד-עצות, כי לא ידע עברית, וגם כסף לא היה ברשותו, והנהג ביקש שירד מהאוטובוס. החלטתי להעביר את כרטיס הרב-קו שלי גם עבור הכומר, והוא הרבה להודות לי מקרב לב. שאלתי היא, האם עברתי על האיסור ליתן לנכרים מתנת חינם, הנלמד מהכתוב "לא תחנם"?!

תשובה:

השיב הרב זילברשטיין: נאמר במסכת גיטין (ס"א.): "מפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום", וכן נפסק ברמב"ם (הל' מלכים סוף פ"י): "אפילו העכו"ם ציוו חכמים לבקר חוליהם, ולפרנס ענייהם בכלל עניי ישראל, מפני דרכי שלום, הרי נאמר: טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, ונאמר: דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". ובמצב זה, שלאותו נכרי לא היתה אפשרות לשלם על הנסיעה, הרי הוא נחשב כעני, ומותר ליתן לו צדקה מפני דרכי שלום.

מאמר
מפי הרב אורן נזרית

הַאִם אָרוּר יָכוֹל לְהִדָּבֵק בְּבָרוּךְ?

אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם הָיָה בְּדַרְגָּה שֶׁל אָרוּר, אָמַר לוֹ אַבְרָהָם לֶאֱלִיעֶזֶר: 'אֵין אָרוּר מִתְדַּבֵּק בְּבָרוּךְ' (רַשִׁ"י כד, לט), הָרוֹמֵז לְחֻלְשָׁה רוּחָנִית, אֲבָל אֱלִיעֶזֶר אָמַר, הֲגַם שֶׁעֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי, נוֹשֵׂא קִלְלַת הָעַבְדוּת, שֶׁנֶּאֱמַר "עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו", אַף עַל פִּי כֵן אֶשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּירָב שֶׁבְּיָכְלְתִּי, וְזֶה לְמַד אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר יִרְאֶה יְהוּדִי אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּבְחִינַת אָרוּר חַס וְשָׁלוֹם, וְנִמְצָא בְּמַצָּב קָשֶׁה בְּרוּחָנִיּוּת וְאֵין לוֹ אֶפְשָׁרוּת לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת, שֶׁיֵּדַע, שֶׁנִּתָּן לְנַצֵּל אֶת הַמַּצָּב בַּטּוֹב בְּיוֹתֵר, וּבְרֶגַע שֶׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל, כְּבָר מְסַיְּעִים בְּיָדוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְהוּא יוֹצֵא מִבְּחִינַת אָרוּר וּמִדַּבֵּק אֶת עַצְמוֹ לִבְחִינַת בָּרוּךְ, שֶׁהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְזוֹכֶה לְהַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁחָשַׁב. וְגַם אִם אָמְצָא בְּמַצָּב קָשֶׁה אַף עַל פִּי כֵן אֶתְפַּלֵּל בְּמֵרַב הַכֹּחוֹת שֶׁאוּכַל עַכְשָׁו בָּעֵת הַזֹּאת.

(שיחות חיזוק חיי שרה)

שו"ת עם הרה"ג
הרב יעקב סיני

נסיעה בערב שבת, ועד מתי מותר לעשות מלאכה?

שאלה: בעקבות שעון החורף, עד איזו שעה מותר לצאת בערב שבת מחוץ לעיר?

תשובה: רבותינו אסרו ללכת בערב שבת יותר משלוש פרסאות, כדי שאדם יספיק להכין צרכי שבת, ואיסור זה מתחיל כבר מבוקר יום שישי. אמנם בזמנינו שיש רכבים, שיעור זה לא נמדד במרחק של קילומטרים, אלא ב'זמן' שלוש פרסאות. כל פרסה היא ארבעה מיל. וכל מיל 18 דקות, לכן נסיעה של 3 שעות ו-36 דקות, אסורה בערב שבת.

שאלה: אני מגיע להתארח במקום שכבר הכל מוכן לשבת. מותר לי לנסוע נסיעה ארוכה יותר?

תשובה: אם אדם הודיע מראש שהוא אמור להגיע, או שבלאו הכי מכינים שם צרכי שבת ברווח, רשאי להקל גם בנסיעה ארוכה יותר משלוש וחצי שעות, כמובן אם מגיע זמן סביר לפני כניסת השבת ואפילו כאשר הנסיעה לא ארוכה כל כך, הזהירו האחרונים לצאת מהעיר בשעה מוקדמת, ולקחת בחשבון את כל העיכובים שעלולים להתרחש בדרך, שלא להגיע חלילה לידי חילול שבת.

שאלה: לפעמים אני נוסע במונית קרוב לשבת, ואולי הנהג לא יספיק להגיע לבית עד שבת. יש בזה איסור?

תשובה: אסור לנסוע בערב שבת עם נהג מונית או אוטובוס, באופן שלא יספיק לחזור לביתו לפני שבת. ואפילו אם הנהג אינו שומר שבת, הרי הוא עתיד ליתן את הדין על כל חילול שבת, ולפני עיור לא תיתן מכשול

לרפואה שלימה
יוסף בן ויקטוריה
דוד בן טטיאנה
יצחק בן חנה

לרפואה שלימה
ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה מרים
בת רחל

לברכה והצלחה
מרדכי יפה
מזרנו וב"ב
ליאור ושיר
מזרנו

לברכה והצלחה
חיים לוי וב"ב
רון רבקה
הודיה לוי
אלמוג לוי
בן שולמית

לברכה והצלחה
אלג'דיה
בת מרים
מרים (מירי)
בת רות

מלאכת קוצר - ג'

מהי מלאכת קוצר

מלאכת קוצר היא אחת ממלאכות שבת האסורות מהתורה, ועניינה הוא עקירת דבר ממקום גידולו להלן פירוט נרחב על מהות המלאכה, הגדרתה ההלכתית, והאיסורים והגזירות השונים הנלווים אליה.

מהות המלאכה

• אב המלאכה: חיתוך או עקירת צמח, פרי, או ענף ממקום החיבור שלו לקרקע או ליסוד הגידול שלו, במטרה להשתמש בו או לפנותו. במשכן, מלאכה זו נעשתה כדי לקצור את הסממנים לצורך צביעת היריעות או לקצירת החיטים לצורך לחם הפנים.

תולדות המלאכה

איסורים הדומים במהותם לאב המלאכה, אך נעשים בדרך מעט שונה:

• עקירת צמח עם שורשיו מהאדמה
• שבירת ענף המחובר לעץ.
• תלישת פרי, עלה או פרח מהעץ או מהאדמה.
• הוצאת עציץ נקוב (עציץ שיש בתחתיתו חור והוא יונק מהקרקע) ממקומו והנחתו על גבי משטח המנתק אותו מהקרקע (כמו שיש או בטון). פעולה זו נחשבת הלכתית כקצירה של המערכת היונקת מהאדמה

שיעור האיסור מהתורה

מהתורה, האיסור חל על קצירת כל שהוא (אפילו כל כמות קטנה ביותר) של דבר המיועד לאכילה, להסקה או לכל שימוש אחר, כל עוד הפעולה נעשית לצורך הגידול או לצורך החפץ הנקצר

איסורים נלווים וגזירות חכמים

כדי למנוע מאדם להגיע לידי מלאכת קוצר מהתורה, חכמים הטילו סייגים ואיסורים רבים הנוגעים לשימוש בצומח בשבת.

איסורים אלו נקראים שבות

איסור השתמשות באילן

חכמים אסרו לעשות כל שימוש בעץ מחובר בשבת, שמא מתוך שימוש בו האדם ישכח ויקטוף פרי או ישבור ענף.

• שימוש ישיר: אסור לטפס על עץ, להישען עליו בכוח (כך שהוא יזוז), לתלות עליו חפצים (כמו מעיל או ערסל), או להניח עליו סידור או ספר.
• צדדי אילן: אסור להשתמש בחפץ שמונח או קשור ישירות לעץ (לדוגמה: אסור לקחת חפץ מתוך סל שתלוי על מסמר בעץ). עם זאת, מותר להשתמש בצדדי צדדים (חפץ שקשור לחפץ שקשור לעץ), בתנאים מסוימים

איסור רכיבה על בעלי חיים

חכמים אסרו לרכוב על בעלי חיים בשבת. הסיבה לכך קשורה ישירות למלאכת קוצר: החשש הוא שהרוכב ירצה להנהיג את החיה, ובלי משים יחתוך או יתלוש זמורה או ענף מהעץ כדי להכות בה או להאיץ בה

איסור הרחה של פירות מחוברים

• פירות העומדים לאכילה

אסור להריח פרי בעודו מחובר לעץ (כמו לימון או תפוח), מכיוון שיש חשש גדול שהאדם יתלוש את הפרי כדי לאכול אותו לאחר שיריח אותו.

• בשמים מחוברים

מותר להריח פרחים או עשבי בשמים המחוברים לקרקע, מכיוון שהם עומדים להרחה בלבד ולא לאכילה, ולכן אין חשש שהאדם יתלוש אותם, אבל אתרוג ותפוח שהם ראויים לאכילה, אסור להריח בהם כשהם מחוברים, שמא ישכח ויתלשם כדי לאוכלם (חזו"ע ח"ד עמ' ע"ז).

מוקצה בצומח

• פירות שנשרו מהעץ מעצמם בשבת אסורים בטלטול ובאכילה באותה שבת מדברי חכמים. הגזירה היא שמא האדם יקטוף פירות ישירות מהעץ, ולכן הפירות שנשרו נחשבים למוקצה
• ענפים, עלים וזרדים שנשרו בשבת הם מוקצה ואסור להזיזם.

הליכה על גבי עשבים

מותר ללכת על גבי עשבים בשבת, בין לחים ובין יבשים, ואפילו שיתכן שעל ידי הליכתו עליהם יתלשו מן המחובר, והסיבה לכך: מכיוון שהוא דבר שאינו מתכוון לכך.

ומותר גם לרוץ (ריצה המותרת) על גבי העשבים, ואפילו שהם גבוהים ואין לחשוש לתלישתם. ואם אירע שנדבקו לו עשבים בין קשרי אצבעותיו, רשאי לסלקם בידו ואינו חושש למוקצה.

אם יש לפניו שני דרכים אחת עם עשבים ואחת ללא עשבים, אלא שנוח לו יותר ללכת על גבי העשבים (כגון שמקצר על ידי כך את הדרך) מותר לו ללכת על גבי העשבים ואינו צריך להחמיר. (קיצור שו"ע חוזו"ע שבת).

